

Dordevic gegn Króatíu

Dómur frá 24. júlí 2012

Mál nr. 41526/10

3. gr. Bann við ómannúðlegri og vanvirðandi meðferð

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

13. gr. Réttur til raunhæfs úrræðis til að leita réttar síns

14. gr. Bann við mismunun

Áreiti. Skortur á réttarúrræðum. Jákvæðar skyldur.

1. Málsatvik

Kærendur eru mæðginin Dalibor Dordevic og Radmilla Dordevic, króatískir ríkisborgarar, fædd 1977 og 1956 og búsett í Zagreb.

Dalibor hefur ekki fjárræði sökum andlegrar og líkamlegrar fötlunar. Móðir hans sér um að mata hann, klæða og þrifa. Hún aðstoðar hann einnig við að komast leiðar sinnar þar sem fætur hans eru afmyndaðir.

Kærendur kvörtuðu yfir því að þau hefðu mátt þola stöðugt áreiti frá því í júlí 2008 til febrúar 2011 frá nemendum nærliggjandi grunnskóla og að yfirvöld hefðu ekki veitt þeim næga vernd. Má þar helst nefna hringingar dyrabjöllu á öllum tímum sólarhrings, hrækt hafi verið á Dalibor, hendur hans brenndar með sigarettum, honum hrint og hann sleginn, svalir þeirra eyðilagðar og fúkyrði hrópuð að þeim. Fullyrða kærendur að áreitnina megi rekja til fötlunar Dalibors og serbnesks uppruna þeirra.

Kærendur kvörtuðu ítrekað til yfirvalda, þar á meðal félagsmálafyrvalda og umboðsmanns króatíska þjóðþingsins. Einnig höfðu þau margfalt samband við lögreglu vegna áreitisins, sem í hvert sinn kom ýmist of seint á vettvang eða bað börnin um að láta af háttseminni án frekari eftirfylgni. Lögreglan yfirheyrði nokkur barnanna. Þótt þau hafi viðurkennt háttsemina, voru þau ósakhæf og því var ekki aðhafst frekar.

Í skýrslum lækna kemur fram að andlegar þjáningar Dalibors megi rekja beint til árása barnanna. Þar er enn fremur mælt með sálrænni meðferð og að honum verði komið í öruggt og rólegt umhverfi.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærendur héldu því fram að vanræksla yfirvalda á að tryggja þeim næga vernd fyrir áreiti hafi brotið gegn réttindum þeirra samkvæmt 3. gr., 8. gr., 13. gr. og 14. gr.

Niðurstaða

Um 3. gr.: Dómstóllinn benti á að Dalibor hefði orðið fyrir stöðugu áreiti og fundið fyrir hjálparleysi og hræðslu um langa hríð. Eitt sinn hefði hann einnig þurft að þola líkamsmeiðingar. Þessi slæma meðferð væri nægileg til þess að 3. gr. ætti við um aðstæður.

Króatísk stjórnvöld hefðu ekki útskýrt nægjanlega hvaða stjórnvald bar ábyrgð á því að bregðast við áreitinu. Enn fremur höfðu þau ekki sýnt fram á að eitthvert þeirra úrræða, sem kærendum stóðu til boða, hefði getað stöðvað áreitið eða komið í veg fyrir frekara áreiti. Þar af leiðandi hefðu kærendur ekki þurft að leitast við að tæma réttarúrræði innan Króatíu og kæran var því meðferðarhæf.

Dómstóllinn benti á að meginregla sé að ofbeldisverknaðir sem falla undir 3. gr. þarfnist refsiréttarlegra úrræða gegn gerendum, en í þessu máli hafi það ekki verið hægt sökum ungs aldrs gerenda.

Fyrst var kvartað til lögreglu vegna áreitisins í júlí 2008. Síðar hafi einnig verið kvartað til félagsmálafyrvalda og umboðsmanns þjóðþingsins. Ljóst sé því að yfirvöld voru meðvituð um ástandið. Þótt lögreglan hafi yfirheyrt nokkur barnanna um áreitið, voru engar frekari ráðstafanir gerðar né frekari rannsókn. Lögreglan hafði einungis ritað skýrslur og ekkert aðhafst frekar, t.d. komið á einhvers konar eftirliti eða aðgerðum til að fyrirbyggja frekara áreiti. Dómstóllinn lýsti

undrun sinni á áhugaleysi og úrræðaleysi félagsmálayfirvalda á málinu. Var því talið að um brot gegn 3. gr. væri að ræða gagnvart Dalibor.

Um 8. gr.: Dómstóllinn áréttaði að 8. gr. segði til um að ríkjum væri ekki einungis bannað að skaða einstaklinga heldur þyrfti einnig að bregðast við og grípa til aðgerða til að vernda einstaklinga fyrir brotum annarra. Þar sem fjölskyldulíf Radmilu hefði orðið fyrir áhrifum vegna vanrækslu yfirvalda á að bregðast rétt við máli sonar hennar og veita honum þá vernd, sem hann þurfti, hefði verið brotið gegn réttindum Radmilu samkvæmt 8. gr.

Um 14. gr.: Jafnréttislöggjöf Króatíu veitir sértæk úrræði sé fólki mismunað á grundvelli heilsufarslegra aðstæðna eða á grundvelli uppruna. Mismunun er einnig bönnuð í stjórnarskrá Króatíu. Dómstóllinn taldi því ljóst að hér stóðu kærendum til boða raunhæf úrræði til að leita réttar síns fyrir innlendum dómstólum. Þar sem slíkt hafði ekki verið gert var þessum hluta kærunnar vísað frá.

Um 13. gr.: Dómstóllinn áréttaði að kærendur hefðu engin úrræði haft til að kvarta yfir áreitinu og ofbeldinu. Þar af leiðandi var talið ljóst að raunhæft réttarúrræði skorti til að bregðast við brotum á 3. og 8. gr. og því um brot á 13. gr. sáttmálans að ræða.

Króatíska ríkinu var gert að greiða 11.500 evrur í miskabætur og 3.856 evrur í málskostnað.